Atlas wybranych gatunków ptaków

zamieszkujących tereny miasta Poniatowa

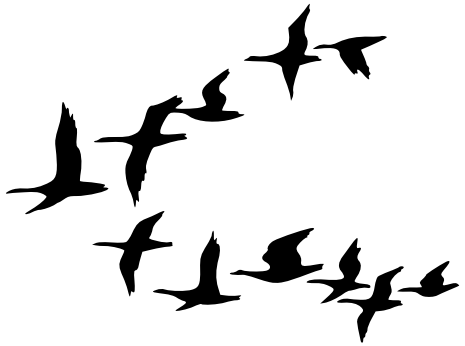

Czapla siwa
Ardea cinerea

rodzina: czaplowate

Długość ciała: 90-105 cm. Ptak wielkości bociana o smukłej sylwetce z długą wygiętą szyją. Upierzenie popielate z wierzchu i białawe od spodu.
Z tyłu głowy zwisa czarny czub, zaś z przodu szyi ma rząd czarnych plamek. Młoda czapla nie ma wyrazistego rysunku na głowie i szyi. W locie różni się od bociana lub żurawia esowato wygiętą szyją i łukowato wygiętymi skrzydłami.

Gniazduje kolonijnie najczęściej na drzewach, rzadziej w trzcinach. Gniazdo z gałęzi.

3-5 niebieskich jaj. Wysiadywanie 25-26 dni. Młode opuszczają gniazdo po ok. 50 dniach.

Żywi się rybami, płazami, małymi ssakami oraz wodnymi bezkręgowcami, na które cierpliwie czatuje.

Wędrowna, ale część ptaków zimuje w kraju. Przylot: III- IV, odlot: IX-XI.

Gatunek chroniony częściowo z wyjątkiem obrębów stawów hodowlanych, wymieniony w Dyrektywie ptasiej.

Krzyżówka

Anas platyrhynchus

rodzina: kaczkowate

Długość ciała: 50-63 cm. Powszechnie znany ptak wodny. Kaczor wyróżnia się zielono połyskującą głową i szyją oddzieloną od kasztanowatej piersi białą obrożą. Samica jest brunatno plamkowana. Hodowlane kaczki są udomowioną formą krzyżówki. Jest obok łabędzi niemego jedynym ptakiem wodnym, który przystosował się do życia na obszarach zurbanizowanych, tracąc przy tym obawę przed człowiekiem. Może gniazdować nawet na budynkach w zabudowie śródmiejskiej.

Wszelkiego rodzaju zbiorniki wodne, cieki i tereny podmokłe, także w krajobrazie podgórskim, rolniczym i miejskim.

Średnio liczny, lokalnie liczny ptak lęgowy.

Zagłębienie w ziemi wysłane trawami, liśćmi i puchem, często pod osłoną roślinności wodnej lub lądowej.

7-11 zielonkawych lub beżowych jaj. Wysiadywanie: 27-28 dni. Młode są lotne po 50-60 dniach.

Wszystkożerna i mało wybredna.

Częściowo osiadła lub podejmuje krótkodystansowe wędrówki. Część ptaków zimuje w kraju.

Gatunek łowny.

Czernica
Aythya fuligula

rodzina: kaczkowate

Długość ciała: 40-47 cm. Kaczor ubarwiony czarno z białymi bokami ciała. Jego ozdobę stanowi długi czub zwisający z tyłu głowy. Samica brunatna z krótkim czubkiem. Dziób szary z czarnym końcem. Czernica przybyła do naszego kraju dopiero pod koniec XIX wieku stając się obecnie jedną z najliczniejszych lęgowych kaczek. Szczególnie chętnie gniazduje w koloniach śmieszek, gdzie często dochodzi do podrzucania jaj do gniazd innych samic.

Preferuje stawy hodowlane i jeziora, zwłaszcza te z wyspami, na których gniazdują mewy. Ostatnio zasiedla także osadniki, glinianki i inne akweny.

Nieliczny, lokalnie średnio liczny ptak lęgowy.

W szuwarach lub na lądzie. Czasem w koloniach mew gniazduje w dużym zagęszczeniu

8-11 zielonkawoszarych jaj. Wysiadywanie 23-25 dni. Młode są lotne po 45-50 dniach.

Roślinny i zwierzęcy wyławiany z dna podczas nurkowania lub zbierany z powierzchni.

Wędrowna. Przylot: III-V, odlot: IX-XII.

Gatunek łowny, wymieniony w Dyrektywie ptasiej, zagrożony utratą siedlisk lęgowych w wyniku intensyfikacji gospodarki stawowej i związanym z tym pogłębianiem stawów, niszczeniem roślinności wynurzonej i likwidacją wysp.

Krogulec
Accipiter nisus

rodzina: jastrzębiowate

Długość ciała: 28-38 cm. Mały ptak drapieżny o zaokrąglonych skrzydłach i długim, prosto ściętym ogonie. Samica krogulca niewiele ustępuje rozmiarami samcowi jastrzębia, do którego jest również podobna ubarwieniem, ale jest smuklejszej budowy. Samiec jest wielkości pustułki, ma rdzawo prążkowany spód ciała i niebieskoszary wierzch. Krogulce mimo swych niewielkich rozmiarów są postrachem drobnych ptaków, które potrafią chwytać nawet w gęstwinie gałęzi, a zimą polują w środku miast.

Lasy w pobliżu terenów otwartych, drągowiny sosnowe i świerkowe.

Nieliczny ptak lęgowy.

Gniazdo w koronie drzewa przy pniu, zbudowane z cienkich patyczków wysłane świeżymi gałązkami.

4-6 niebieskawych, brązowo plamkowanych jaj. Wysiadywanie: 33-35 dni. Młode osiągają lotność po 26-31 dniach.

Pokarm: Ptaki do rozmiaru drozda, drobne ssaki.

Wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-XI.

Gatunek chroniony.

Myszołów
Buteo buteo

rodzina: jastrzębiowate

Długość ciała: 50-57 cm. Średniej wielkości ptak drapieżny o bardzo zmiennym ubarwieniu utrzymanym w różnych odcieniach brązu, często z jaśniejszym spodem ciała.
Ogon i lotki pręgowane. W locie sylwetka dość zwarta o stosunkowo szerokich i niezbyt długich skrzydłach i dość krótkim ogonie. Najczęstszy ptak drapieżny w kraju, widywany zwykle jak czatuje na ofiarę z wysokiego posterunku. Często wypatrując zdobyczy zawisa na chwilę w powietrzu trzepocząc skrzydłami.

Lasy różnego typu, zwłaszcza ich obrzeża lub bardziej rozczłonkowane fragmenty, zadrzewienia śródpolne, kępy lub szpalery drzew w terenie otwartym.

Średnio liczny ptak lęgowy.

W koronie drzewa, zwykle przy pniu lub w rozwidleniu gałęzi, zbudowane z gałęzi, zwykle o średnicy ok. 1 m.

Lęg: 2-4 białych, rdzawo nakrapianych jaj. Wysiadywanie 33-35 dni. Młode osiągają lotność po 50-55 dniach.

Zjada małe ssaki, ptaki, płazy, gady, duże owady, dżdżownice.

Kuropatwa
Perdix perdix

rodzina: kurowate

Długość ciała: 50-57 cm. Średniej wielkości ptak drapieżny o bardzo zmiennym ubarwieniu utrzymanym w różnych odcieniach brązu, często z jaśniejszym spodem ciała.
Ogon i lotki pręgowane. W locie sylwetka dość zwarta o stosunkowo szerokich i niezbyt długich skrzydłach i dość krótkim ogonie. Najczęstszy ptak drapieżny w kraju, widywany zwykle jak czatuje na ofiarę z wysokiego posterunku. Często wypatrując zdobyczy zawisa na chwilę w powietrzu trzepocząc skrzydłami.

Lasy różnego typu, zwłaszcza ich obrzeża lub bardziej rozczłonkowane fragmenty, zadrzewienia śródpolne, kępy lub szpalery drzew w terenie otwartym.

Średnio liczny ptak lęgowy.

W koronie drzewa, zwykle przy pniu lub w rozwidleniu gałęzi, zbudowane z gałęzi, zwykle o średnicy ok. 1 m.

Lęg: 2-4 białych, rdzawo nakrapianych jaj. Wysiadywanie 33-35 dni. Młode osiągają lotność po 50-55 dniach.

Zjada małe ssaki, ptaki, płazy, gady, duże owady, dżdżownice.

Bażant
Phasianus colchicus

rodzina: kurowate

Długość ciała: 53-90 cm. Ptak wielkości kury o silnym dymorfizmie płciowym. Samiec jest bardzo ozdobny mając zielono połyskującą głowę, białą obrożę na szyi i rdzawo ubarwienie w łuskowany wzór. Ozdobą samca jest długi, pręgowany ogon, a na wiosną także czerwone płatki skórne po bokach głowy. Samica jest jasnobrązowa w ciemne plamy ze znacznie krótszym ogonem. Bażant jest elementem obcym w naszej awifaunie wprowadzonym w XVI wieku. Populacja jego jest ciągle podtrzymywana przez ptaki wsiedlane w celach łowieckich.

Krajobraz rolniczy z zakrzywieniami i zadrzewieniami.

Nieliczny, lokalnie średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo płytkie zagłębienie w ziemi skąpo wysłane trawami, pod osłoną roślinności.

Lęg: 10-12 oliwkowo szarych jaj. Wysiadywanie: 23-28 dni. Młode są zdolne do podlatywania już w wieku ok. 12 dni.

Pokarm: urozmaicony: nasiona, ziarno, jagody, korzonki, części zielone roślin, bezkręgowce.

Gatunek łowny.

Kokoszka
Gallinula chlorpous

rodzina: chruścielce

Długość ciała: 32-35 cm. Mniejsza od łyski o brunatnym ubarwieniu z biało-czarnym podogoniem i białymi kreskami po bokach ciała. Koniec dzioba żółty, a jego nasadowa część wraz z blaszką nad dziobem jaskrawoczerwone.
Choć kokoszka nie jest ptakiem rzadkim to rzadko ją widujemy, gdyż większość czasu spędza w gąszczu roślinności wodnej. Czasem wypływa na skraj szuwarów charakterystycznie podrygując zadartym ogonem. Pływa jednak słabo, bo jej nogi nie mają płetw lecz długie palce przystosowane do chodzenia po roślinności wodnej.

Obrzeża różnego typu zbiorników wodnych, mokradła, starorzecza, zabagnione doliny rzeczne.

Gniazdo: Czarka z liści trzciny ukryta w szuwarach, czasem na krzaku lub drzewie.

Lęg: 5-9 płowych, brązowo nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 21-22 dni. Młode osiągają lotność po 40-50 dniach.

Pokarm urozmaicony, roślinny i zwierzęcy.

Wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-XI.
Część ptaków zimuje.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej.

Łyska
Fulica atra

rodzina: chruścielce

Długość ciała: 36-38 cm. Ptak wielkości niedużej kaczki o łupkowoczarnym ubarwieniu.
Dziób i tarczka zachodzącą na czoło białe.
Choć z pozoru przypomina kaczkę, jej palce nie są spięte błonami, lecz mają płatkowate wyrostki po bokach. Łyska do niedawna była jednym z najliczniejszych ptaków wodnych, lecz ostatnio, na terenach zasiedlonych przez norkę amerykańską, znacznie obniżyła swą liczebność.

Siedlisko: Jeziora i stawy hodowlane z szuwarami, starorzecza, torfianki, zarastające wyrobiska itp.

Średnio liczny ptak lęgowy

Gniazdo: Kopiec z liści i łodyg roślin wodnych ukryty w szuwarach, czasem na otwartej wodzie.

6-10 beżowoszarych, gęsto czarno nakrapianych jaj. Wysiadywanie 21-23 dni. Młode uzyskują lotność po 55-60 dniach.

Lęg: Urozmaicony, ale dominuje pokarm roślinny.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: X-XI. Część ptaków zimuje.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej.

Grzywacz
Columba palumbus

rodzina: gołębiowate

Długość ciała: 40-42 cm Duży gołąb, większy od gołębia miejskiego. Sylwetka wyróżnia się małą głową z wydatną piersią i długim ogonem. Ubarwienie popielatoniebieskie z białą plamą na bokach szyi i białymi pasami na wierzchu skrzydeł. Grzywacze będąc pierwotnie ptakami leśnymi, zasiedliły osiedla ludzkie i obecnie licznie występują w miejskich parkach i zadrzewieniach, a nawet gniazdują na pojedynczych drzewach.

Siedlisko: Preferuje lasy liściaste i mieszane, także parki i małe zadrzewienia śródpolne.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: Luźna platforma z patyczków na gałęzi w koronie drzewa.

Lęg: 2 białe jaj. Wysiadywanie 16-17 dni. Młode uzyskują lotność po ok. 32-34 dniach.

Pokarm: Roślinny: nasiona, owoce, liście.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-X.

Gatunek łowny.

Sierpówka
Streptopelia decaocto

rodzina: gołębiowate

Długość ciała: 29-35 cm Niewielki gołąb o beżowoszarym ubarwieniu z półobrożą na szyi. Ogon biało-czarny od spodu. Sierpówka pojawiła się u nas dopiero w latach 40. ubiegłego wieku, po czym rozprzestrzeniła się szybko po całym kraju. Obecnie jest pospolitym ptakiem w osadach ludzkich.

Siedlisko: Osady ludzkie, zwłaszcza miasta dużej i średniej wielkości. Preferuje dzielnice dość bogate w zieleń, zwłaszcza mające charakter willowy. Występuje też na obrzeżach lasów.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: niewielka platforma z cienkich patyczków, często prześwitująca.

Lęg: 2 białe jaja. Wysiadywanie: 15-18 dni. Młode są lotne po 15-19 dniach.

Tryb wędrowny osiadły.

Ptak chroniony.

Kukułka
Cuculus canorus

rodzina: kukułki

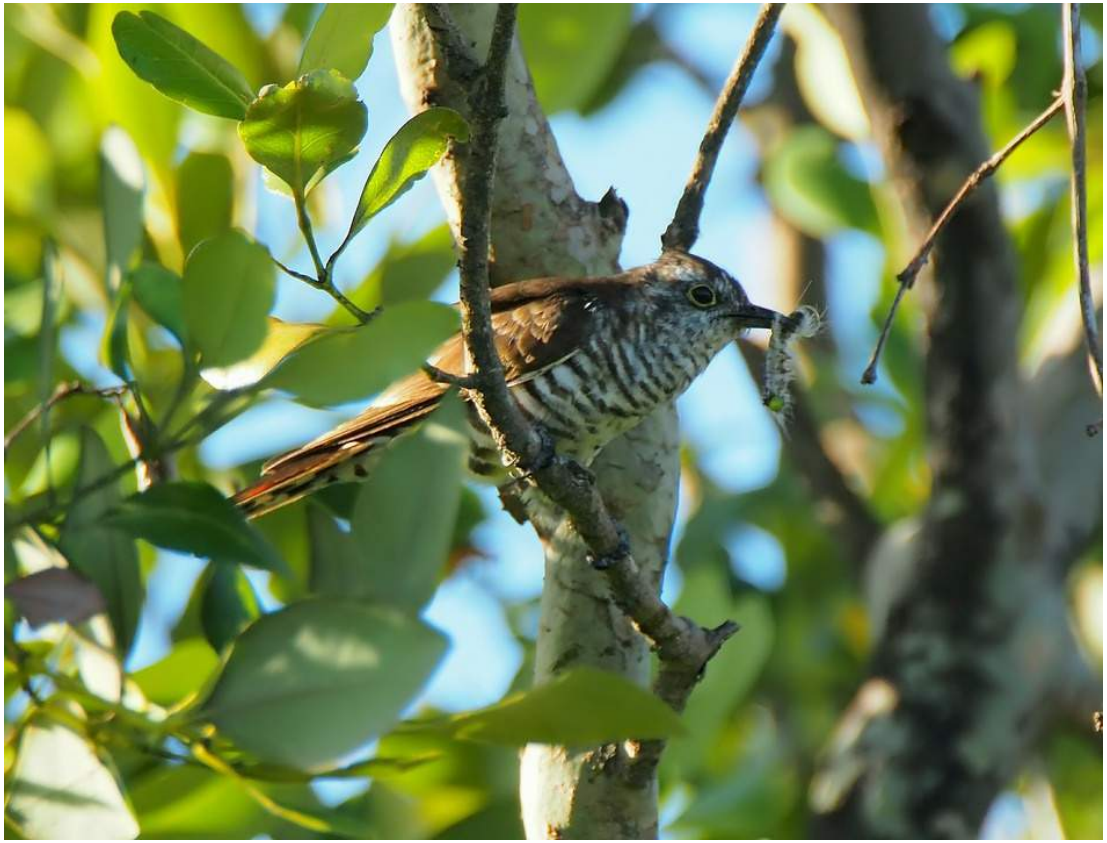

Długość ciała: 32-38 cm. Ptak wielkości pustułki, o długim ogonie i zaostrzonych skrzydłach. Ubarwieniem przypomina krogulca, gdyż ma szary wierzch ciała i pierś oraz prążkowany brzuch. Samice występują w dwóch odmianach, z których jedna jest podobna do samca, a druga jest ubarwiona rdzawo. Kukułka słynie ze zwyczaju podrzucania swych jaj do gniazd drobnych ptaków wróblowych. Każda samica znosi jedno jajo do gniazda tego gatunku, którego jaja są podobne do jej własnych.
Są to najczęściej gniazda świergotków, pliszek, pokrzewek, gąsiorków, trzcinniczków, itp.
Pisklę kukułki po wykluciu usuwa inne jaja lub pisklęta z gniazda i jest karmione przez przybranych rodziców.

Siedlisko: wszelkie siedliska od lasów po tereny otwarte.

Nieliczny ptak lęgowy.

Nie buduje własnych gniazd.

Lęg: Jedna samica podrzuca 16-22 jaj o niewielkich rozmiarach i bardzo zmiennym ubarwieniu, często podobne do jaj właściciela gniazda.

Pokarm: głównie owady i ich gąsienice, w tym również owłosione.

Ptak wędrowny. Przylot: IV, odlot: VIII-IX.

Gatunek chroniony.

Uszatka

Asio otus

rodzina: puszczykowate

Długość ciała: 33-39 cm. Nieco mniejsza od puszczyka, od którego różni się smuklejszą sylwetką, a przede wszystkim długimi uszami z pęków piór. Ubarwienie brunatnoszare, plamkowane brunatno i beżowo z wierzchu i kreskowane od spodu. Oczy pomarańczowe, a szlara rdzawa. W locie widoczne rdzawe plamy przy końcach skrzydeł. Uszatka jest aktywna w nocy, ale poluje głównie o zmroku i świcie. Najłatwiej zobaczyć ją zimą, gdy czasem zimuje gromadnie w grupach do kilkudziesięciu osobników skupionych na jednym lub kilku drzewach.

Zamieszkuje lasy mieszane, parki, zadrzewienia śródpolne w pobliżu terenów otwartych.

Nieliczny ptak lęgowy.

Zajmuje cudze gniazdo, najczęściej po wronie, w koronie drzewa.

Lęg: 4-6 białych jaj. Wysiadywanie: 27-32 dni.

Głównie gryzonie i drobne ptaki.

Prowadzi osiadły tryb.

Gatunek chroniony.

Puszczyk
Strix aluco

rodzina: puszczykowate

Długość ciała: 37-39 cm. Średniej wielkości sowa z dużą głową i czarnymi oczami. Występuje w dwóch odmianach barwnych: brązowej i szarej. Całe ciało kreskowane i prążkowane. Szlara szara lub brązowawa, słabo prążkowana. Nasza najpospolitsza sowa. Obecnie występuje nawet w centrach dużych miast, gdzie może gniazdować w zabudowaniach. Prowadzi wyłącznie nocny tryb życia.

Występowanie: lasy liściaste i mieszane, stare parki i aleje drzew, także zieleń miejska.

Nieliczny ptak lęgowy.

Gniazda buduje w dziuplach drzew, skrzynkach lęgowych, czasem w dużych gniazdach innych ptaków.

Lęg: 2-5 białych jaj. Wysiadywanie: 34-36 dni. Młode osiągają lotność po 50-60 dniach.

Pokarm: głównie drobne ssaki, ale także ptaki, gady, płazy i duże owady.

Prowadzi tryb osiadły.

Gatunek chroniony.

Jerzyk
Apus apus

rodzina: jerzykowate

Długość ciała: 16-19 cm. Jerzyk jest najlepszym lotnikiem wśród ptaków. Mimo podobieństwa do jaskółek nie jest z nimi spokrewniony.
Od naszych gatunków jaskółek jest wyraźnie większy i różni się całkowicie brunatnoczarnym ubarwieniem tylko z niewielkim rozjaśnieniem na gardle. Ma bardzo długie, wąskie, sierpowate skrzydła i rozwidlony ogon. Jerzyki spędzają niemal całe życie w powietrzu. Są towarzyskie i często gniazdują kolonijnie. Odbywają dalekie loty w celu zdobycia odpowiedniej ilości pokarmu, a ich głównym wrogiem jest deszczowa pogoda, która uniemożliwia żerowanie. Jerzyki mają tak małe nogi,
że nie potrafią sprawnie chodzić i mają ogromne trudności z wystartowaniem do lotu z ziemi.

Zamieszkuje wysokie budynki, wieże na obszarach zabudowanych, tereny skaliste i stare drzewostany.

Średnio liczny lub liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: płaska czarka zbudowana z drobnych traw, włosia, wełny, piórek zlepionych śliną, w szczelinie muru, pod dachówkami, czasem w skrzynce lęgowej lub w dziupli.

Lęg: 2-3 białe jaja. Wysiadywanie: 18-21 dni. Młode uzyskują lotność po 35-42 dniach.

Pokarm: drobne latające owady, unoszące się w powietrzu pająki.

Ptak wędrowny. Przylot: V, odlot: VIII.

Gatunek chroniony

Zimorodek

Alcedo atthis

rodzina: zimorodkowate

Długość ciała: 16-18 cm. Jeden z najbarwniejszych naszych ptaków. Wierzch ciała niebieskozielony z turkusowym grzbietem i ogonem. Spód ciała i policzki rdzawobrązowe a gardło białe.
Ma nieproporcjonalnie długi i mocny dziób oraz bardzo krótkie nogi i ogon. Mimo swego jaskrawego ubarwienia niełatwo go zauważyć gdy w bezruchu czatuje na zdobycz. Łowi ryby i wodne owady rzucając się do wody z nadwodnego posterunku. Lata szybkim, prostoliniowym lotem, zwykle nisko nad wodą, odzywając się wysokim przenikliwym głosem.

Zajmuje czyste rzeki i strumienie, brzegi jezior i stawów.

Nieliczny ptak lęgowy.

Gniazdo: w norze o długości ok. 1 m, zakończona komorą lęgową, wygrzebanej w urwistym brzegu.

Lęg: 6-8 białych jaj. Wysiadywanie: 18-21 dni. Młode uzyskują lotność po 23-27 dniach.

Pokarm: drobne ryby i wodne owady.

Prowadzi tryb osiadły.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej, zagrożony regulacjami koryt rzek likwidujących urwiste skarpy.

Dzięcioł czarny

Dryocopus martius

rodzina: zimorodkowate

Długość ciała: 45-50 cm. Największy z naszych dzięciołów, wielkością niewiele ustępujący gawronowi, z którym można go pomylić w locie, choć dzięcioł czarny jest smuklejszy i lata bardziej falistym lotem z nieregularnymi uderzeniami skrzydeł. Ubarwienie całe czarne. Samiec ma na głowie czerwoną czapeczkę,
a samica tylko czerwoną plamę na potylicy.
Dzięcioł czarny bębni bardzo głośno i donośnie wybierając do tego grube i suche konary.
Wydaje też szereg innych głosów: metalicznych, wibrujących lub kwilących. Swym potężnym dziobem potrafi rozkuwać obumarłe pnie
i wykuwać duże dziuple w zdrowym drzewie.

Zamieszkuje stare bory i lasy liściaste, stare, duże parki miejskie i zadrzewienia.

Nieliczny, lokalnie średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo w dziupli wykutej w pniu starego drzewa.

Lęg: 4-6 białych jaj. Wysiadywanie: 12-14 dni.
Młode opuszczają dziuplę po 24-28 dniach.

Pokarm: larwy, poczwarki i dorosłe owady żyjące w drewnie, także mrówki.

Prowadzi tryb osiadły.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej.

Dzięcioł zielony

Picus viridis

rodzina: dzięciołowate

Długość ciała: 31-33 cm. Duży dzięcioł o zielonym wierzchu ciała i oliwkowoszarym spodzie.
Na głowie u obu płci występuje czerwona czapeczka sięgająca do karku, okolica oka czarna, a samiec ma ponadto czerwony, czarno obwiedziony wąs. Żółty kuper jest dobrze widoczny w locie. Dzięcioł zielony w przeciwieństwie do innych dzięciołów rzadko bębni, natomiast często odzywa się donośnym pogwizdywaniem. Jest najbardziej naziemnym spośród naszych dzięciołów i chętnie odwiedza mrowiska, gdyż mrówki stanowią ważny składnik jego pokarmu. Zamieszkuje też najbardziej otwarte tereny zadowalając się tylko kępami lub szpalerami drzew wśród łąk i pól.

Zamieszkuje lasy i zadrzewienia liściaste, zwłaszcza w dolinach rzecznych i sąsiadujące z terenami otwartymi, duże parki miejskie i zadrzewienia wiejskie.

Nieliczny, lokalnie średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo w dziupli wykutej w drzewie liściastym.

Lęg: 5-7 białych jaj. Wysiadywanie: 17-19 dni.
Młode opuszczają dziuplę po 23-27 dniach.

Pokarm: głównie mrówki i ich larwy, rzadziej inne bezkręgowce i owoce.

Tryb osiadły.

Gatunek chroniony.

Dzięcioł średni

Dendrocopos medius

rodzina: dzięciołowate

Długość ciała: 19-22 cm. Mniejszy i delikatniejszy od dzięcioła dużego o podobnie pstrym ubarwieniu. Na głowie czerwona czapeczka, czarny wąs niepołączony z nasadą dzioba, spód ciała czarno kreskowany, podogonie bladoróżowe. Dziób dość słaby, dlatego potrafi wykuwać dziuple tylko w próchniejących konarach. W przeciwieństwie do innych dzięciołów na wiosnę rzadko bębni, natomiast odzywa się jękliwym głosem.

Zamieszkuje stare drzewostany dębowe, bukowe, olchowe, także stare parki, zawsze z martwymi lub obumierającymi drzewami.

Nieliczny, lokalnie średnio liczny ptak lęgowy.

Dziuplę wykuwa w martwym lub obumierającym konarze drzewa liściastego na różnej wysokości.

Lęg: 4-8 białych jaj. Wysiadywanie 11-14 dni. Młode opuszczają dziuple po 20-26 dniach.

Pokarm: owady, ich larwy i poczwarki oraz pajęczaki zbierane z powierzchni kory i liści.

Tryb osiadły.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej; zagrożony wycinaniem starodrzewi liściastych i usuwaniem martwych i obumierających drzew.

Dzięcioł duży

Dendrocopos major

rodzina: dzięciołowate

Długość ciała: 22-26 cm. Średniej wielkości dzięcioł o biało-czarnym ubarwieniu z czerwonym podogoniem. Samiec ma czerwoną plamę na potylicy, której pozbawiona jest samica. Młode mają czerwone czapeczki. Nasz najpospolitszy i najbardziej wszechstronny dzięcioł występujący we wszelkich drzewostanach. W okresie zimowym główny pokarm dzięcioła stanowią nasiona sosnowe.
By je wydobyć rozkuwa szyszki, które wtyka w szczelinę pnia drzewa. Czyni to stale w tych samych miejscach, które nazywamy "kuźniami".

Zamieszkuje różnego typu lasy, zadrzewienia, większe parki miejskie i wiejskie.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo w dziupli wykutej w żywym drzewie.

Lęg: 5-6 białych jaj. Wysiadywanie: 12-13 dni. Młode opuszczają gniazdo po 20-24 dniach.

Pokarm: Głównie owady i ich larwy, zimą nasiona wydobywane z szyszek.

Tryb osiadły.

Gatunek chroniony.

Skowronek

Alauda arvensis

rodzina: skowronkowate

Długość ciała: 18-19 cm. Skromnie ubarwiony ptak nieco większy od wróbla. Upierzenie brunatnoszare, ciemno plamkowane z wierzchu, spód białawy z kreskowaną piersią. Na głowie ma niewielki czubek. Skowronek jest jednym najbardziej znanych ptaków, dzięki swej powszechności występowania oraz donośnemu śpiewowi, który rozbrzmiewa niemal nad każdym polem przez całą wiosnę.

Zamieszkuje pola uprawne, łąki, pastwiska, ugory.

Bardzo liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: dołek w ziemi wymoszczony źdźbłami traw, ukryty w niskiej roślinności.

Lęg: 3-5 szarych lub oliwkowych, gęsto nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 11-12 dni. Młode osiągają lotność po 18-20 dniach, ale opuszczają gniazdo już w połowie tego okresu.

Pokarm: części roślin i owady.

Ptak wędrowny. Przylot: II-III, odlot: X-XI.

Gatunek chroniony.

Lerka

Lullula arborea

rodzina: skowronkowate

Nasz najmniejszy skowronek. Sylwetka krępa, z szerokimi skrzydłami i krótkim ogonem, co rzuca się w oczy w locie. Obie płci jednakowe. Wierzch ciała brązowoszary, brunatno plamkowany, spód szarawy z mocno kreskowaną piersią. Na głowie długie białawe brwi i rudawe, ciemno ograniczone policzki. Na brzegu skrzydeł czarno-biała plama.
Lerka jest jednym z nielicznych ptaków leśnych, którego możemy usłyszeć śpiewającego nocą, bardzo melodyjnym śpiewem złożonym z powtarzanych kilkakrotnie, miękkich dźwięków. Zamieszkuje suche bory sosnowe ze śródleśnymi polanami, porębami, uprawami leśnymi i wrzosowiskami lub sąsiadujące z terenami otwartymi.

Nieliczny, lokalnie średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo ukryte wśród gęstej roślinności w suchym miejscu; zbudowane w zagłębieniu w ziemi w kształcie czarki z suchych traw wyścielonej włosiem.

Lęg: 4-5 białych, gęsto brązowo i szaro nakrapiane jaja. Wysiadywanie 13-15 dni. Gniazdo opuszczają po 10-13 dniach, ale lotność uzyskują kilka dni później.

Pokarm: drobne owady i inne bezkręgowce, także nasiona.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-XI.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej; zagrożony utratą siedlisk lęgowych przez zalesianie otwartych terenów śródleśnych.

Dymówka
Hirundo rustica

rodzina: jaskółkowate

Długość ciała: 17-23 cm. Niewielki, smukły ptak o granatowo połyskującym czarnym wierzchu ciała i białawym lub jasnopomarańczowym spodzie. Gardło i czoło rdzawe, oddzielone od piersi czarną przepaską. Skrajne sterówki wydłużone, przez co ogon jest głęboko rozwidlony.
Dymówka jest powszechnie znanym ptakiem, gdyż najczęściej gniazduje w zabudowaniach ludzkich. Nocuje w wielotysięcznych skupieniach w trzcinowiskach.

Zamieszkuje osiedla wiejskie i podmiejskie, wyjątkowo gniazduje poza zabudową, np. pod mostami.

Bardzo liczny ptak lęgowy..

Gniazdo: czarka ulepiona z ziemi i przyklejona do pionowej ściany, wyścielona piórkami, z reguły we wnętrzu budynku..

Lęg: 4-6 białawych, rdzawo nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 14-16 dni. Młode opuszczają gniazdo po 18-23 dniach.

Pokarm: Drobne latające owady.

Ptak wędrowny. Przylot: IV, odlot: IX-X.

Gatunek chroniony.

Oknówka

Delichon urbica

rodzina: jaskółkowate

Długość ciała: 13-16 cm. Jaskółka nieco mniejsza od dymówki, o bardziej krępej sylwetce z krótszym i mniej rozwidlonym ogonem. Z wierzchu granatowoczarna, od spodu biała. Na kuprze biała plama. Oknówka jako jeden z nielicznych gatunków skolonizowała tereny najbardziej zurbanizowane i gniazduje nawet w miejskich blokowiskach.

Zamieszkuje osiedla ludzkie, zarówno wiejskie jak i miejskie, także pod mostami.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo w postaci półkuli przylepionej do ściany umieszcza na zewnątrz budynków.

Lęg: 4-5 białych jaj. Wysiadywanie: 14-15 dni. Młode opuszczają gniazdo po 22-32 dniach.

Pokarm: Drobne latające owady.

Ptak wędrowny. Przylot: IV, odlot: IX.

Gatunek chroniony.

Pliszka siwa

Motacilla alba

rodzina: jaskółkowate

Długość ciała: 18-20 cm. Wysmukły ptak z długim ogonem. Ubarwienie samca z wierzchu popielate z biało-czarnym rysunkiem na głowie i piersi a od spodu białe. Rysunek u samicy mniej skontrastowany. Pliszki siwe są mało płochliwe i chętnie trzymają się w pobliżu człowieka. Poruszając się charakterystycznie kiwają ogonem.

Występuje na terenie całego obszaru kraju.

Zamieszkuje obrzeża osiedli ludzkich, tereny nad wodami stojącymi i płynącymi.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: czarka z materiału roślinnego ukryta na ziemi lub w różnych szczelinach i otworach, także budynków.

Lęg:5-6 białawych, szaro nakrapianych jaj. Wysiadywanie 12-16 dni. Młode opuszczają gniazdo po 11-16 dniach.

Pokarm: drobne bezkręgowce
Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-X.

Gatunek chroniony.

Strzyżyk
Troglodytes troglodytes

rodzina: strzyżyki

Długość ciała: 9-10 cm. Jeden z naszych najmniejszych ptaków. Łatwo go rozpoznać po brązowym prążkowanym ubarwieniu i drobnej sylwetce z zadartym, krótkim ogonkiem. Choć nie jest ptakiem rzadkim w naszych lasach rzadko go widujemy. Jest bardzo ruchliwy, ale trzyma się gęstych zarośli i rzadko pokazuje się na otwartych miejscach. Mimo swych niewielkich rozmiarów śpiewa wyjątkowo donośnym i dynamicznym głosem. Śpiew jest urozmaicony, złożony z melodyjnych zwrotek z trelami.

Zamieszkuje lasy liściaste i mieszane z bujnym podszytem, zdziczałe parki i ogrody.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Kuliste gniazdo ukryte nisko wśród gęstych gałęzi lub na ścianie wykrotu.

Lęg: 6-7 białych czerwonawo nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 14-16 dni. Młode opuszczają gniazdo po 15-17 dniach.

Pokarm: owady i drobne bezkręgowce.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-X.

Gatunek chroniony.

Pokrzywnica

Prunella modularis

rodzina: płochacze

Drobny, skromnie ubarwiony ptak o krępej sylwetce z cienkim dziobem. Głowa z ciemniejszymi pokrywami usznymi, oraz szyja i pierś szare. Boki brzucha ciemno kreskowane. Wierzch brązowy z brunatnymi plamkami układającymi się w smugi.
Skryty tryb życia powoduje, że uchodzi uwadze, z wyjątkiem wiosny, gdy samce śpiewają melodyjną i perlistą piosenkę często siedząc na czubku drzewa.

Zamieszkuje różnego typu lasy i duże zadrzewienia liściaste i mieszane z gęstym podszytem z udziałem świerka, młodniki iglaste, zarośla wiklinowe, w górach w kosodrzewinie.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo nisko na świerczku, zbudowane z cienkich gałązek i grubej warstwy splecionego mchu, czarka wyścielona włosiem i czerwonymi sporofitami mchów.

Lęg: 5-6 niebieskich jaj. Wysiadywanie 12-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 12-14 dniach.

Pokarm: drobne bezkręgowce, głównie stawonogi, zimą także nasiona.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-X; część ptaków corocznie próbuje zimować.

Gatunek chroniony.

Rudzik

Erithacus rubicola

rodzina: drozdowate

Długość ciała: 13-14 cm. Jeden z najpospolitszych ptaków leśnych, choć mało znany z powodu dość skrytego trybu życia. Jest nieco mniejszy i delikatniejszy od wróbla. Rudzika łatwo rozpoznać po rdzawym przodzie ciała obejmującym twarz, gardło i pierś, ograniczonym po bokach szyi popielatym pasem. Wierzch ciała brunatny, brzuch szarawy.
Zwykle przebywa na ziemi biegając w nieco wyprostowanej postawie. Jest jednym z najlepszych naszych śpiewaków. Jego śpiew jest bardzo urozmaicony, potoczysty, złożony z czystych dźwięków składających się na długą piosenkę.

Zamieszkuje różnego typu lasy i zadrzewienia z bujnym podszytem i runem, stare parki i ogrody.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo na ziemi pod krzakiem lub korzeniami lub na skarpie, zagłębienie wysłane mchem i włóknami roślinnymi, korzonkami i włosiem.

Lęg: 6-7 białych, rdzawo nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 13-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 12-15 dniach

Pokarm: Bezkręgowce, zwłaszcza chrząszcze i mrówki, także owoce i nasiona

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-X; część ptaków zimuje

Gatunek chroniony

Słowik szary

Luscinia luscinia

rodzina: drozdowate

Długość ciała: 16-18 cm. Oba gatunki słowików występujących w naszym kraju są do siebie bardzo podobne, a ich polskie nazwy dobrze odzwierciedlają różnice w odcieniu brązowego ubarwienia. Przez Polskę przebiega granica zasięgu obu gatunków: w zachodniej połowie kraju występuje słowik rdzawy, a we wschodniej słowik szary. W pasie przebiegającym od Pomorza do Małopolski można spotkać oba gatunki. Najłatwiej rozpoznać je po niezwykle urozmaiconym, melodyjnym i donośnym śpiewie, lecz wymaga to dobrej znajomości obu głosów.

Zamieszkuje skraje lasów liściastych i mieszanych z bujnym podszytem, zarośla w dolinach rzecznych, parki i ogrody.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo na ziemi w płytkim dołku zwykle pod krzakiem, czasem nisko nad ziemią, usłane z traw, łodyg, liści i korzonków.

Lęg: 4-5 oliwkowych jaj. Wysiadywanie: 13 dni, Młode opuszczają gniazdo po 11 dniach.

Pokarm: Owady i inne bezkręgowce zbierane na ziemi.

Ptak wędrowny. Przylot: IV-V, odlot: IX.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej.

Kopciuszek
Phoenicurus ochruros

rodzina: drozdowate

Długość ciała: 14-15 cm. Smukły ptak mniejszy od wróbla. Samiec jest ciemnoszary z czarną twarzą, gardłem i piersią oraz białą wstawką na lotkach drugorzędowych. Ogon i kuper rdzawe, tylko środkowe sterówki czarne. Samica ciemnoszara z wyjątkiem rudego ogona. Kopciuszek jest jednym z gatunków, który świetnie przystosował się do życia mieście. Zabudowa miejska stanowi namiastkę górskich terenów, na których pierwotnie gniazdował. Występuje nawet w centrach wielkich miast, gdzie przy sztucznym oświetleniu jego głos rozbrzmiewa także w nocy.

Zabudowa miejska i wiejska, kamieniołomy, tereny kamieniste i ruderalne.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo buduje w szczelinach skalnych, w różnych niszach na budynkach, w półotwartych skrzynkach lęgowych, zawsze osłonięte od góry, z łodyg traw i korzonków.

Lęg: 5-6 białych jaj. Wysiadywanie: 13-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 13-15 dniach.

Pokarm Owady i inne bezkręgowce, jesienią zjada także jagody.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-XI.

Gatunek chroniony.

Kos

Turdus merula

rodzina: drozdowate

Długość ciała: 24-27 cm. Czarno ubarwiony ptak ze stosunkowo długim ogonem (co odróżnia go od szpaka) i pomarańczowym dziobem. Samica brunatna, plamkowana od spodu. Kos był pierwotnie ptakiem typowo leśnym, a obecnie występuje licznie w różnych środowiskach, także w zieleni miejskiej, parkach, ogródkach działkowych i dzielnicach willowych.

Lasy różnych typów, zadrzewienia, parki, także pośród zabudowy miejskiej

Średnio liczny, miejscami liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: głęboka czarka z trawy i drobnych gałązek, wylepiona od środka mieszaniną próchnicy i piasku oraz wyścielona trawą; umieszczona w przy pniu lub w rozwidleniu gałęzi.

Lęg: 5-6 zielonkawych, rdzawo plamkowanych jaj. Wysiadywanie: 12-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 13-14 dniach.

Pokarm: Owady, dżdżownice i owoce.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: X-XI, część ptaków zimuje zwłaszcza w miastach.

Gatunek chroniony.

Śpiewak
Turdus philomelos

rodzina: drozdowate

Długość ciała: 22-24 cm. Pospolity gatunek drozda występujący we wszystkich typach lasów. Ubarwienie z wierzchu ciała brunatne, spód ciała gęsto plamkowany na beżowym tle. Słabo skontrastowany rysunek na twarzy. Nazwa tego ptaka właściwie oddaje jego zdolności wokalne. Jego urozmaicona piosenka składająca się z wielu powtarzanych, fletowych motywów i rozbrzmiewa aż do zmroku.

Zamieszkuje różnego typu lasy, zadrzewienia i duże parki.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo umiejscowione przy pniu, w rozwidleniu gałęzi lub w gęstym świerku; zewnętrzna warstwa czarkowatego gniazda zbudowana z liści, traw i mchu, wewnętrzna wylepiona wyłącznie próchnem drzewnym.

Lęg: 5 jasnoniebieskich, nielicznie nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 12-13 dni. Młode opuszczają gniazdo po ok. 14 dniach.

Pokarm: owady, dżdżownice i inne bezkręgowce, także jagody.

Ptak wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-XI.

Gatunek chroniony.

Trzcinniczek

Acrocephalus scirpaceus

rodzina: pokrzewkowate

Długość ciała: 12-14 cm. Skromnie ubarwiony ptak, podobny do trzciniaka, lecz znacznie mniejszy. Ubarwienie z wierzchu jednolicie oliwkowobrązowe z wyjątkiem rdzawego kupra, od spodu płowokremowe. Na głowie krótka, biaława brewka. Choć jest najpospolitszym ptakiem zamieszkującym szuwary trzcinowe, to nie rzuca się w oczy, natomiast łatwo usłyszeć jego urozmaicony, szczebiotliwy śpiew.

Zamieszkuje szuwary trzcinowe wokół zbiorników wodnych różnego typu, także zarośla wiklinowe w pobliżu wody.

Średnio liczny, lokalnie liczny ptak lęgowy.

Gniazdo umieszczone nad wodą, zwykle na wysokości ok. pół metra, zawieszone na kilku trzcinach w postaci koszyczka zbudowanego z włókien roślinnych i pasm liści trzciny.

Lęg: 4-5 oliwkowych, nakrapianych jaj. Wysiadywanie ok. 12 dni. Młode opuszczają gniazdo

Pokarm: owady i inne bezkręgowce.

Ptak wędrowny. Przylot: IV-V, odlot: VII-X.

Gatunek chroniony, wymieniony w Dyrektywie ptasiej, zagrożony niszczeniem siedlisk nadwodnych, wypalaniem i wycinaniem trzciny.

Kapturka
Sylvia atricapilla

rodzina: pokrzewkowate

Długość ciała: 14-15 cm. Wielkości wróbla, choć delikatniejszej budowy. Ubarwienie popielate, spód ciała jaśniejszy. Samiec wyróżnia się czarną, a samica rdzawobrązową czapeczką. Kapturka jest pospolitym ptakiem naszych lasów, ale jest dość skryta i trudno ją zobaczyć. Swą obecność ujawnia głośnym fletowym śpiewem, który rozpoczyna się cichym wstępem.

Zamieszkuje różnego typu lasy liściaste i mieszane z bujnym podszytem, stare parki i ogrody.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo umieszczone na różnej wysokości, często nisko w krzewie i słabo osłonięte; luźna i prześwitująca konstrukcja z traw i korzonków.

Lęg: 5 jasnobrązowych, nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 13-14 dni. Młode opuszczają po 12-14 dniach.

Pokarm: owady i inne bezkręgowce.

Wędrowny. Przylot: IV, odlot: IX-X.

Ptak chroniony.

Świstunka leśna

Phylloscopus sibilatrix

rodzina: pokrzewkowate

Drobny, smukły i ruchliwy ptak z krótkim ogonem. Ubawienie wierzchu zielonkawe. Gardło i pierś żółte, brzuch biały. Na głowie żółta brewka. Przebywa w koronach drzew lub w warstwie podszytu, gdzie poluje na owady. Śpiewa prostą piosenkę złożoną z serii powtarzanych w coraz szybszym tempie tonów, zakończona metalicznym trelem.

Zamieszkuje różne typy lasów liściastych, mieszanych oraz borów, o zwartych koronach z dość dobrze rozwiniętą warstwą podszytu i runa.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo na ziemi w miejscu zacienionym, dobrze ukryte w runie leśnym, czasem na skarpie, uwite z traw, mchu i liści w kształcie kuli z otworem z boku, wyścielone suchymi trawkami.

Lęg: 5-6 białych, brązowo nakrapianych jaj. Wysiadywanie ok. 13 dni. Młode wylatują z gniazda po 12 dniach.

Pokarm: Drobne bezkręgowce, głównie owady.

Ptak wędrowny. Przylot: IV-V, odlot: VIII-IX.

Gatunek chroniony.

Modraszka

Parus caeruleus

rodzina: sikory

Długość ciała: 11-12 cm. Zgrabny i ruchliwy ptak mniejszy od wróbla. Czapeczka na głowie niebieska otoczona białą obwódką, policzki białe a wokół nich biegnie ciemnoniebieski paseczek łączący się na karku. Skrzydła i ogon niebieskie, grzbiet oliwkowy, pierś i brzuch żółte. Często odzywa się dzwoniącymi trelami. Modraszka przebywa u nas przez cały rok, choć w rzeczywistości część ptaków odlatuje, a inne przybywają na zimę z północy i wschodu Europy.

Zamieszkuje różnego typu lasy z wyjątkiem suchych sośnin, parki, ogrody, sady.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo w dziupli lub skrzynce lęgowej; uwite z mchu i traw i wysłane piórkami, włosiem i puchem.

Lęg: 10-12 białych, czerwono nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 12-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 17-18 dniach.

Pokarm: Owady i nasiona.

Ptak częściowo wędrowny. Przylot: III-IV, odlot: IX-XI.

Gatunek chroniony.

Bogatka

Parus major

rodzina: sikory

Długość ciała: 13-15 cm. Największa z naszych sikor, nieco mniejsza od wróbla. Głowa czarna z białymi policzkami, przez środek żółtej piersi i brzucha przebiega czarny pas. Bogatka wyróżnia się spośród innych ptaków wyjątkowo bogatym repertuarem głosów.

Różnego rodzaju tereny leśne i zadrzewienia, parki, ogrody, zieleń miejska i wiejska.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo w dziuplach i skrzynkach lęgowych.

Lęg: 8-12 białych, czerwono plamkowanych jaj. Wysiadywanie: 13-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 15-20 dniach.

Pokarm: rozmaite owady i pająki, także nasiona i owoce.

Prowadzi tryb osiadły.

Gatunek chroniony.

Raniuszek

Aegithalos caudatus

rodzina: raniuszki

Długość ciała: 14-16 cm

Zachowaniem przypomina sikory, ale sylwetka puszysta z długim schodkowanym ogonem. Wierzch ciała czarniawy z winnymi plamami po bokach grzbietu. Spód z delikatnym różowym nalotem. Ogon czarny, ale skrajne sterówki biało zakończone. W naszym kraju dominuje podgatunek o białej głowie, ale można też spotkać osobniki o szerokich ciemnych brwiach sięgających do grzbietu.

W okresie lęgowym jest dość skryty i nie rzuca się w oczy, natomiast jesienią i zimą tworzy wspólnie z sikorami koczujące stada.

Zamieszkuje różnego typu lasy liściaste i mieszane, także młodniki i skraje lasów.

Nieliczny lub średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo umieszczone na krzaku lub drzewie na bardzo różnej wysokości, w kształcie wydłużonej pionowo kuli ze skośnie położonym otworem, zbudowane z zielonego mchu zamaskowane strzępami porostów, kokonów i pajęczyn, wyścielone piórami.

Lęg: 8-12 białych drobno, czerwonawo nakrapianych jaj. Wysiadywanie 12-13 dni. Młode opuszczają gniazdo po 15-20 dniach.

Pokarm: drobne bezkręgowce, głównie owady

Ptak Osiadły i koczujący w okresie IX-XI

Gatunek chroniony.

Szpak

Sturnus vulgaris

rodzina: szpakowate

Długość ciała: 21-23 cm. Pospolity, czarno ubarwiony ptak o lśniącym upierzeniu z żółtym dziobem. W upierzeniu spoczynkowym całe ciało upstrzone białymi plamkami. Młody ptak szarobrunatny. Jest uzdolnionym śpiewakiem, który potrafi naśladować śpiew innych gatunków ptaków. Jest wszędobylski i świetnie przystosował się do życia w mieście.

Zamieszkuje różnego typu lasy, zwłaszcza ich obrzeża, parki miejskie i wiejskie, ogrody, aleje i kępy drzew.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazda w dziupli, skrzynce lęgowej lub w szczelinie budynku. Zbudowane z luźno ułożonego materiału roślinnego, wymoszczone piórkami.

Lęg: 3-6 jasnoniebieskich jaj. Wysiadywanie: 14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 21 dniach.

Pokarm: wiosną dominuje pokarm zwierzęcy, jesienią - roślinny.

Ptak wędrowny. Przylot: III, odlot: X-XI. Część ptaków zimuje w kraju.

Gatunek chroniony.

Sójka

Garrulus glandarius

rodzina: krukowate

Długość ciała: 32-36 cm. Ptak wielkości kawki o beżowobrązowym upierzeniu. Jej ozdobą są błękitne, prążkowane pióra na czarnych skrzydłach. W locie ma charakterystyczną sylwetkę z zaokrąglonymi skrzydłami, białym kuprem i czarnym ogonem. Sójka pełni funkcję "strażnika lasu" alarmując przy byle okazji wrzaskliwych głosem. Lata pozornie nieporadnym, chwiejnym lotem z nierównomiernymi uderzeniami skrzydeł. Mimo to w latach nieurodzaju żołędzi sójki podejmują inwazyjne migracje i wówczas można spotkać przelatujące luźne stada tych ptaków.

Zamieszkuje różne typy starych lasów, duże parki i zadrzewienia.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo przy nasadzie pnia w koronie drzewa; zbudowane z cienkich patyków, wyścielone korzonkami i trawami.

Lęg: 5-7 niebieskozielonych, drobno nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 16-17 dni. Młode opuszczają gniazdo po 19-21 dniach.

Pokarm: Drobne kręgowce, owady, jaja ptaków, a także pokarm roślinny zwłaszcza żołędzie.

Ptak częściowo osiadły i wędrowny.

Gatunek chroniony.

Sroka

Pica pica

rodzina: krukowate

Długość ciała: 40-48 cm. Powszechnie znany ptak krukowaty. Łatwo rozpoznawalna po smukłej sylwetce z długim schodkowatym ogonie i czarno-białym ubarwieniu. Skrzydła i ogon z metalicznym połyskiem. Sroka jest wszędobylska i łatwo adaptuje się do nowych warunków. Od niedawna stała się stałym składnikiem awifauny w wielu miastach i osadach, gdzie występuje obecnie nawet w najbardziej ruchliwych dzielnicach.

Zamieszkuje zadrzewienia, pasy i kępy drzew i krzewów w otoczeniu terenów otwartych.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazdo umieszczone w koronach drzew lub na wierzchołkach krzewów; zbudowane z patyków i gliny w kształcie dużej kuli z zadaszeniem, wysłane trawami i korzonkami.

Lęg: 4-7 zielonkawych, nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 17-18 dni. Młode opuszczają gniazdo po 22-25 dniach.

Pokarm różnorodny: owady, jaja ptaków, małe ssaki, nasiona, odpadki.

Prowadzi tryb osiadły.

Ptak częściowo chroniony.

Gawron

Corvus frugilegus

rodzina: krukowate

Długość ciała: 44-50 cm. Czarny, granatowo połyskujący ptak. Nasada mocnego, ale smukłego dzioba jest nieopierzona u dorosłych ptaków. Jest jednym z gatunków ściśle związanych z osadami ludzkimi, zarówno w okresie lęgowym, jak i zimowym, gdy w miastach skupiają się na nocleg wielotysięczne stada gawronów.

Zamieszkuje zadrzewienia i parki wiejskie i miejskie, czasem poza osiedlami ludzkimi w sąsiedztwie pól i łąk.

Średnio liczny ptak lęgowy.

Gniazduje kolonijnie w koronach wysokich drzew. Gniazdo z patyków wzmocnione ziemią i gliną.

Lęg: 2-5 zielonkawoniebieskich brązowo nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 18-19 dni. Młode opuszczają gniazdo po 28-35 dniach

Pokarm: Bezkręgowce i różnorodny pokarm roślinny, także odpadki i padlina.

Ptak wędrowny. Przylot: III, odlot: X-XI. W kraju zimują licznie ptaki pochodzące z północnego wschodu.

Gatunek chroniony

.

Mazurek

Passer montanus

rodzina: wróble

Długość ciała: 14-15 cm Nieco drobniejszy od wróbla, do którego jest podobny. Różni się przede wszystkim ubarwieniem głowy, na której znajduje się lita brązowa czapeczka skontrastowana z białymi policzkami z czarną plamką po środku. Czarny śliniaczek na gardle krótki, nie rozciąga się na górę piersi jak u wróbla. Obie płci jednakowe. Choć występowanie mazurka jest silnie związane z osadami ludzkimi, to w przeciwieństwie do wróbla unika centrów dużych miast.

Zamieszkuje skraje lasów i zadrzewień, zieleń miejska i wiejska, parki, ogrody, sady i ogródki działkowe.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: W dziupli, szczelinach budynków lub skrzynce lęgowej, zbudowane z dużej ilości luźno ułożonych traw, włókien roślinnych i korzonków, wyścielone grubą warstwą piór.

Lęg: 5-6 bardzo zmiennych w ubarwieniu, szaro i brązowo nakrapianych jaj. Wysiadywanie 13-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 16-17 dniach.
.
Pokarm: Głównie nasiona, ale także bezkręgowce i różnego typu odpadki

Prowadzi osiadły tryb życia.

Gatunek chroniony.

Wróbel

Passer domesticus

rodzina: wróble

Powszechnie znany ptak ściśle związany z osadami ludzkimi i tylko wyjątkowo gniazduje poza nimi. Ubarwienie samca charakteryzuje się kasztanowatym karkiem, szarą czapką i czarnym gardłem. Wierzch ciała i ogon brązowe, kuper szary. Na skrzydle biały pasek. Samica szarobrunatna z wierzchu i szara od spodu. Wróbel jest prawdopodobnie najdłużej związanym z człowiekiem ptakiem. Uważa się, że skolonizował ludzkie osady przed kilkoma tysiącami lat.

Spotykany w sąsiedztwie zabudowań w miastach i wsiach.

Gniazdo: w otworach budynków, dziuplach, skrzynkach lęgowych, gniazdach bocianów; w kształcie kuli z bocznym wejściem, uwite ze słomy, traw, korzonków, wyścielone piórkami.

Lęg: 4-6 jaj o zmiennym zabarwieniu od białego po brunatne z plamkami. Wysiadywanie: 13-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po ok. 17 dniach.

Pokarm: nasiona, wiosną także owady.

Prowadzi osiadły tryb życia.

Gatunek chroniony.

Zięba
Passer domesticus

rodzina: łuszczaki

Długość ciała: 14-16 cm. W wielobarwnym upierzeniu samca rzucają się w oczy dwa białe paski na skrzydłach, czerwonawy spód ciała i popielaty wierzch głowy. Samica oliwkowobrązowa, mało skontrastowana, ale również ma dwa pasy na skrzydłach. Jest jednym z najpospolitszych ptaków krajowych spotykanym niemalże we wszystkich typach zadrzewień.

Zamieszkuje lasy różnego typu, parki, zadrzewienia, kępy i aleje drzew, ogrody.

Bardzo liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: misternie uwita czarka z mchu i traw, zamaskowane porostami w rozwidleniu gałęzi lub przy pniu.

Lęg: 4-5 niebieskawych, czerwono nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 1-13 dni. Młode opuszczają gniazdo po 13-14 dniach.

W okresie lęgowym bezkręgowce, potem głównie nasiona i inny pokarm roślinny.

Ptak wędrowna. Przylot: III-IV, odlot: X-XI.

Gatunek chroniony.

Dzwoniec
Carduelis chloris

rodzina: łuszczaki

Długość ciała: 14-16 cm. Krępy ptak wielkości wróbla z grubym stożkowatym dziobem. Ubarwienie oliwkowozielone z żółtą wstawką na skrzydle i skrajami ogona. Samica bardziej brunatnooliwkowa. Dzwońce chętnie gniazdują w pobliżu osad ludzkich. Często tworzą luźne kolonie złożone z kilku par. Samce śpiewają w locie tokowym, podczas którego wolno i głęboko uderzają skrzydłami. W okresie polęgowym są towarzyskie i zbierają się w stada żerujące na nasionach chwastów.

Występuje w całym niżowym obszarze kraju. Zamieszkuje skraje lasów, zadrzewienia śródpolne, aleje i kępy drzew wzdłuż dróg, parki.

Średnio liczny lub liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: dobrze ukryte w gęstwinie gałązek drzew liściastych i iglastych, uwite z traw, korzonków i mchu wysłane sierścią i piórkami.

Lęg: 5-6 szary, czerwono nakrapianych jaj. Wysiadywanie: 13-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 14-16 dniach.

Pokarm: Nasiona, wiosną także bezkręgowce.

Prowadzi osiadły tryb życia.

Gatunek chroniony.

Szczygieł
Carduelis carduelis

rodzina: łuszczaki

Długość ciała: 12-14 cm. Jeden z najbarwniejszych naszych ptaków, mniejszy od wróbla. Obie płcie podobne do siebie. Na głowie skontrastowany czarno-biało-czerwony rysunek, grzbiet beżowy, skrzydła czarne z szerokim żółtym pasem przez środek, kuper biały, ogon czarny. Śpiew szczygła jest bardzo szczebiotliwy. Ptaki te najbardziej rzucają się w oczy jesienią i zimą, gdy żerują w dużych stadach na polach i ugorach.

Zadrzewienia, polany i skraje lasów, parki, ogrody, sady, aleje i kępy drzew.

Średnio liczny ptak lęgowy.

gniazdo: Dobrze ukryte często na końcach gałązek lub w gęstwinie, misternie uwite z korzonków, traw, mchu, wysłane włosiem i puchem.

4-6 niebieskawych, nakrapianych jaj.
Wysiadywanie: 11-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 13-16 dniach.

Pokarm: nasiona, wiosną także bezkręgowce.

Osiadły lub częściowo wędrowny.

Gatunek chroniony.

Potrzeszcz

Emberiza calandra

rodzina: trznadlowate

Nieco większy i masywniejszy od trznadla. Ubarwienie bardzo skromne, z wierzchu szarobrunatne, z ciemno kreskowaną głową, karkiem i grzbietem. Spód białawy, gęsto, czarno plamkowany na piersi i kreskowany na bokach brzucha. Dziób masywny o wypukłej krawędzi. Wygląda niepozornie przypominając skowronka, ale zupełnie inaczej śpiewa. Siedząc na wyniesionym miejscu powtarza monotonnie zgrzytliwą, niezbyt miłą piosenkę.

Pola uprawne, łąki, pastwiska z pojedynczymi drzewami, krzakami, płotami, wzdłuż dróg i rowów.

Średnio liczny, lokalnie nieliczny ptak lęgowy.

Gniazdo: na ziemi w płytkim dołku, dobrze ukryte w łanie roślinności trawiastej i zielnej; zbudowane z łodyg roślin zielnych i liści trwa, wyścielone korzonkami z dodatkiem włosia.

Lęg: 4-5 beżowych, brunatno nakrapianych jaj. Wysiadywanie 12-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 10-12 dniach.

Pokarm: Głównie nasiona, także drobne bezkręgowce.

Ptak częściowo osiadły, regularnie zimuje.

Gatunek chroniony.

Trznadel

Emberiza citrinella

rodzina: trznadlowate

Długość ciała: 16-18 cm. Ptak wielkości wróbla z długim ogonem. Głowa żółta z czarnym rysunkiem. Wierzch brązowy, ciemno plamkowany, kuper rdzawobrązowy. Spód żółty z brunatnym kreskowaniem i rdzawą przepaską na piersi. Samica mniej jaskrawa. Obok skowronka jest najpospolitszym ptakiem terenów otwartych.

Zamieszkuje skraje lasów, polany, zadrzewienia śródpolne, sady.

Liczny ptak lęgowy.

Gniazdo: W płytkim zagłębieniu w ziemi pod osłoną krzewu lub kępy trawy; uwite z traw, liści i mchu, wyścielane włosiem.

Lęg: 4-5 białawych jaj z nitkowatymi plamkami. Wysiadywanie: 12-14 dni. Młode opuszczają gniazdo po 12-14 dniach.

Pokarm: Głównie nasiona, a w okresie lęgowym także bezkręgowce.

Tryb życia osiadły.

Gatunek chroniony.

Spis treści

bażant 8
czapla siwa 2
czernica 4
dymówka 24
dzięcioł czarny 18
dzięcioł duży 21
dzięcioł średni 20
dzięcioł zielony 19
dzwoniec 47
gawron 43
grzywacz 11
jerzyk 16
kapturka 35
kokoszka 9
kopciuszek 31
kos 32
krogulec 5
krzyżówka 3
kukułka 13
kuropatwa 7
lerka 23
łyska 10
mazurek 44
myszołów 6
oknówka 25
pliszka siwa 26
pokrzewnica 28
potrzeszcz 49
puszczyk 15
raniuszek 39
rudzik 29
sierpówka 12
sikorka bogatka 38
sikorka modraszka 37
skowronek 22
słowik szary 30
sójka 41
sroka 42
strzyżyk 27
szczygieł 48
szpak 40
śpiewak 33
świstunka 36
trzciniaczek 34
trznadel 50
uszatka 14
wróbel 45
zięba 46
zimorodek 17

Stowarzyszenie na Rzecz Osób
z Niepełnosprawnością Intelektualną
ul. Młodzieżowa 6, 24-320 Poniatowa
tel./faks: 81 820 42 36
e-mail: soni-5@o2.pl
www.niepelnosprawni-poniatowa.pl
KRS: 0000012774
NIP: 717-160-22-12

PROJEKT „BUDUJEMY – KREUJEMY”

Sfinansowano ze środków Fundacji ORLEN

Atlas wybranych gatunków ptaków zamieszkujących tereny miasta Poniatowa wykonali Uczestnicy Środowiskowego Ośrodka Wsparcia "Pinokio" w Poniatowej

Poniatowa, 2021 r.

W atlasie wykorzystano zdjęcia ze strony

https://pixabay.com/pl/images/search/ptak%C3%B3w/